

Tjänsteskrivelse motionssvar Trygghetsstopp

Hallandstrafikens yttrande (sammanfattat):

- Det finns både fördelar och risker med att införa Trygghetsstopp i Halland.
- För att utvärdera både fördelar och risker föreslås ett provförsök på utvalda linjer mellan 2020–2021.
- Baserat på erfarenheterna från provförsöket kan Trygghetsstopp införas inom all busstrafik i Halland.

Bakgrund:

Socialdemokraterna skrev en motion 2011 om att införa Trygghetsstopp i Halland. Denna motion bifölls 2012-02-15. Motionärerna hänvisar i denna nya motion till att försöksverksamheten enligt beslut 2012-02-15 inte har påbörjats. Motionen yrkar på att Region Halland inför trygghetsstopp på bussar i Hallandstrafikens regi samt att fullmäktige får en årlig uppföljning hur införandet går vid ett bifall av motionen. Inför förnyad behandling av denna motion har Hallandstrafiken fått möjlighet att yttra sig.

Trygghetsstopp:

Motionärerna motiverar sitt förslag till Trygghetsstopp med att ingen ska behöva välja bort kollektivtrafiken för att man inte känner sig trygg nog att gå från bussen och att det ska vara självklart att kunna ta sig hem tryggt under nattetid.

Definition av Trygghetsstopp är enligt motionen:

- En ensamresenär kan begära stopp mittemellan två busshållplatser. Resenären ska anmäla trygghetsstoppet direkt vid påstigningen. Om situation uppstår under färd ska resenär anmäla stoppet senast vid hållplatsen innan önskat nattstopp.
- Bussföraren avgör vid varje enskilt tillfälle om trygghetsstopp är möjligt.
- När det är dags att kliva av öppna busschauffören endast framdörren och släpper av personen ifråga. Bakdörren hålls stängd.
- Resenären kan begära trygghetsstopp från 21.00 till och med sista turen.
- Trygghetsstopp gäller endast ensamresenärer.

Hallandstrafikens yttrande:

Frågan om Trygghetsstopp (som även är kallat Nattstopp) har varit aktuell både i Halland men även hos andra Länstrafikbolag/Trafikhuvudmän. Vid en utblick inom det närmsta geografiska området har frågan varit aktuell hos Västtrafik under 2013 och Jönköpings länstrafik under 2019 men där beslut har fattats att inte för stunden införa detta. Hos Skånetrafiken har ett politiskt beslut fattats vilket innebär att flexibla nattstopp ska införas dock efter en provperiod med pilotförsök. Hos Länstrafiken Kronoberg och Kalmar Länstrafik är nattstopp infört sedan några år tillbaka.

Skälen för att införa Trygghetsstopp samt de risker som är förknippade med detta är likalydande i samtliga fall och ligger i linje med den bedömning som Hallandstrafiken gjort både 2012 och nu 2019. Dock finns det erfarenheter att hämta från de Länstrafikbolag/Trafikhuvudmän som har infört Trygghetsstopp/Nattstopp. Hallandstrafikens bedömning, samt erfarenheter beskrivna från andra Länstrafikbolag/Trafikhuvudmän, sammanfattas nedan i olika perspektiv i en konsekvensbeskrivning.

Förarsäkerhet: Att införa trygghetsstopp ställer krav på bussföraren att avgöra och planera vilken plats som är lämplig för avstigande, varpå utbildning av förarna krävs innan införandet. En viktig aspekt att hantera är att olika förare kan göra olika bedömningar av trafiksäkerheten och om det är säkert att stanna samt för kunden att stiga av. Ytterligare ställs högre krav på bussförarens kundbemötande och förmåga att hantera konflikter med kunder som inte förhåller sig till uppsatta villkor eller som gör en annan tolkning än bussföraren av trafiksäkerheten. En potentiell risk finns att konflikter mellan förare och kunder kan uppstå som redan idag är en särskilt utsatt grupp gällande hot och våld på arbetsplatsen vilket bl.a. har lett till Arbetsmiljöverket på nationell nivå kommer utföra en inspektion och kartläggning i frågan.

Kundsäkerhet: Att möjligheten ges att stiga av på andra platser än ordinarie hållplatser innebär att samma tillgänglighet inte kan erbjudas till kunderna, vilket kan medföra en ökad olycksrisk. Kunder med särskilda krav på tillgänglighet har dock fortfarande möjlighet att gå av på en ordinarie tillgänglighetsanpassad hållplats. Det finns även en risk att föraren inte kan påverka hur många som kliver av vid ett trygghetsstopp, varpå avstigande kunder kan känna sig otrygg. Olycksrisken kan även öka då fler passager kan ske över vägen på en plats som inte är upplyst eller där övriga trafikanter inte förväntar sig en gångtrafikanter. Hallandstrafiken verkar i det dagliga arbetet för att kommunerna och Trafikverket ska skapa trygga anslutningsvägar till och från busshållplatserna. Vaghållarna har möjlighet att öka tryggheten och säkerheten genom att åtgärda anslutande gång- och cykelvägar, belysning och anlägga säkrare vägpassager. Vid införande av trygghetsstopp kan således tryggheten för kunden öka då denne får en kortare väg till hemmet samtidigt som alternativa anslutningsvägar kan upplevas som mindre trygga. En risk är att detta kan medföra ett mindre engagemang hos vaghållarna att åtgärda passager vid ordinarie hållplatser då alternativa lägen erbjuds.

Övriga konsekvenser: Trygghetsstopp kan även påverka bussarnas IT-system då bussen kommer stanna på annan plats än inprogrammerad. Det kan påverka skyltningen, utropen och realtidsinfon i bussarna. Det finns även en risk med försämrad punktlighet. Att införa trygghetsstopp kan även skapa en otydlighet mot kund. Olika förare kan göra olika bedömningar baserat på trafiksäkerheten vilket även kan kopplas till yttre faktorer såsom årstid och väder. Detta kan leda till att en kund under en viss tid på året eller vid visst väder kan använda trygghetsstoppen men i andra fall inte vilket kan vara svårt att förstå men även kommunicera.

Ekonomiska konsekvenser: Erfarenheter från andra Länstrafikbolag/Trafikhuvudmän visar inte på några större ekonomiska konsekvenser gällande trafikknostnader. Dock är det viktigt att både vid införandet men även senare utbilda inom frågan. Det är dock inte uteslutit att kostnader kan uppstå t.ex. vid problem mellan förare och kund då man behöver sätta in en kundvärd eller kalla på väktare. Om fler väljer att åka kollektivt, baserat på en ökad trygghet, kan det innebära mer intäkter till kollektivtrafiken men i andra vågskålen ligger att färre väljer att åka kollektivt då restiden, med fler stopp, kan försämrats för övriga kunder. Bedömningen är dock att ett införande av trygghetsstopp endast bör innebära marginella kostnader.

Hallandstrafikens slutsats och yttrande:

Det finns både fördelar och risker förknippade med ett införande av Trygghetsstopp inom busstrafiken i Halland. Detta baserar sig dels på Hallandstrafikens egna analyser dels på de erfarenheter som finns hos andra Länstrafikbolag/Trafikhuvudmän. De främsta argumenten för ett införande är att öka tryggheten för de kunder som idag känner sig otrygga och möjliggöra att få kliva av närmare hemmet/målpunkten och på så sätt öka känslan av trygghet. En annan aspekt är att möjliggöra för de potentiella kunder som idag avstår att åka i busstrafiken på kväll- och nattid att välja att åka. Riskerna är främst förknippade med konflikter mellan förare och kund vilket både är ett arbetsmiljöproblem men kan även leda till upplevd minskad trygghet för övriga kunder på bussen. Hallandstrafiken försökte 2014 utföra trygghetsstopp på försök men både säkerhetsansvariga och fackliga organisationer hos trafikföretaget såg stora risker med detta i bas i en riskanalys vilket medförde att försöket stoppades. En annan risk är att andra kunder kan uppleva flera stopp som en försämring av restiden vilket är en viktig konkurrensfaktor för kollektivtrafiken och på så sätt avstå från att åka kollektiv.

Dock ställer sig Hallandstrafiken försiktigt positiv till införandet av Trygghetsstopp på försök, baserat på att där det idag erbjudits inte lett till några större problem då få har nyttjat tjänsten. Det finns idag mer erfarenhet och kunskap vilket ger bättre förutsättningar att i god dialog med trafikföretag och fackliga parter införa trygghetsstopp på försök. Försöket ska leda till att skapa tillräckligt mycket lokal erfarenhet av både positiva- och negativa konsekvenser som kan uppstå för att vid ett senare skede ta beslut om detta ska utökas till all busstrafik i Halland.

Viktiga aspekter att hantera är att skapa tydliga förutsättningar genom utformandet av resevillkor och samråda med både trafikföretag och fackliga organisationer. Därefter behöver en utbildning ske för berörda förare. Därefter behöver detta kommuniceras via Hallandstrafikens kanaler så att kunden får rätt förväntan på vad ett Trygghetsstopp innebär.

Hallandstrafikens förslag är därför att införa Trygghetsstopp på prov på utvalda linjer till hösten 2020 i samråd med tillträdande trafikföretag och utvärdera detta försök till hösten 2021. Därefter kan ett ställningstagande ske baserat på de lokala erfarenheterna om trygghetsstopp ska erbjudas inom all busstrafik i Halland eller ej.